

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.293.2025
Warszawa, 14 sierpnia 2025 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

przedstawiam odpowiedź na interpelację nr 10981 Pana Posła Grzegorza Płaczka w sprawie *ograniczania pełnomocnikom profesjonalnym dostępu do akt spraw w Sądzie Okręgowym dla Warszawy Pragi w Warszawie.*

Na wstępie podnoszę, że w treści interpelacji nie wskazano, w jakich okolicznościach faktycznych doszło do opisanego ograniczenia w dostępie do akt sprawy sądowej oraz w jakiej sprawie. Nie zostało także wyjaśnione, czy opisana w interpelacji sytuacja dotyczy odmowy udostępnienia znajdujących się w aktach sprawy sądowej materiałów w postaci zapisów na płycie CD, zdjęć złożonych do zamkniętych kopert, akt załączonych do danej sprawy, czy też dotyczy „utrudnienia” w dostępie do tego rodzaju materiałów poprzez konieczność uzyskania uprzedniej zgody sędziego na zapoznanie się z nimi.

Ad 1 i Ad 2

Uprawnienie dla stron oraz innych uczestników postępowania dotyczące dostępu do akt sprawy regulują przepisy postępowania, które w danej sprawie mają zastosowanie, odpowiednio art. 156 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 46) – dalej: k.p.k., art. 9 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1568) - dalej k.p.c., art. 361 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 341), natomiast

dotyczące dostępu do dokumentów z Krajowego Rejestru Sądowego - art. 8 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 869), art. 296 ust. 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1428).

Zgodnie z art. 156 § 1 k.p.k. stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta sprawy sądowej oraz daje możliwość sporządzenia z nich odpisów lub kopii. Za zgodą prezesa sądu akta te mogą być udostępnione również innym osobom. Informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego, jeżeli względy techniczne nie stoją temu na przeszkodzie.

Jeżeli chodzi o dostęp do akt spraw cywilnych, to zgodnie z art. 9 k.p.c. uczestnicy postępowania mają prawo przeglądać akta sprawy i otrzymywać odpisy, kopie lub wyciągi z tych akt, przy czym treść protokołów i pism może być także udostępniana w postaci elektronicznej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe (system teleinformatyczny) albo innego systemu teleinformatycznego służącego udostępnianiu tych protokołów lub pism (§ 1), prawo do otrzymania z akt sprawy zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku, chyba że protokół został sporządzony wyłącznie pisemnie. Przewodniczący wydaje z akt sprawy zapis dźwięku, jeżeli wydaniu zapisu obrazu i dźwięku sprzeciwia się ważny interes publiczny lub prywatny (§ 2). Jeżeli posiedzenie odbyło się przy drzwiach zamkniętych strony i uczestnicy postępowania mają prawo do otrzymania z akt sprawy jedynie zapisu dźwięku (art. 9 § 3 k.p.c.).

Z treści art. 9 k.p.c. wynika, że w procesie prawo przejrzenia akt sprawy, otrzymywania odpisów, kopii, wyciągów z tych akt, udostępnienia protokołów i pism w postaci elektronicznej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe (system teleinformatyczny), albo innego systemu teleinformatycznego służącego udostępnianiu tych protokołów lub pism, otrzymania z akt sprawy zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku przysługuje tylko stronom i uczestnikom, oraz ich pełnomocnikom, nie przysługuje natomiast osobom trzecim (*M. Jędrzejewska, aktualizacja K. Weitz, w: T. Ereciński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz,*

t. I, 2016, s. 201. Stanowisko to za dyskusyjne uznaje K. Gajda-Roszczyńska, w: A. Góra-Błaszczkowska (red.), Kodeks, t. I, 2016, s. 108). Przepisy o procesie nie zawierają bowiem uregulowania analogicznego do art. 525 k.p.c., który przewiduje, że w postępowaniu nieprocesowym akta sprawy są dostępne dla uczestników, a za zezwoleniem przewodniczącego dla każdego, kto potrzebę przejrzenia akt, sporządzenia i otrzymania odpisów, wyciągów z akt sprawy, zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z akt sprawy dostatecznie usprawiedliwi.

Kwestie dostępu do akt w postępowaniu wieczystoksięgowym oraz możliwość uzyskania odpisów i wyciągów z ksiąg wieczystych i ich akt reguluje te art. 36¹ ustawy o księgach wieczystych i hipotece, natomiast odnośnie dokumentów z Krajowego Rejestru Sądowego - art. 8 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Z kolei w postępowaniu upadłościowym, zgodnie z art. 228 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe, w sekretariacie sądu umożliwia się uczestnikom postępowania oraz każdemu kto dostatecznie usprawiedliwi potrzebę przejrzenia akt sądowych, dostęp do tych akt za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowania sądowe. Podobne rozwiązania obowiązują w postępowaniach restrukturyzacyjnych w oparciu o przepis art. 296 ust. 1 ustawy Prawo restrukturyzacyjne.

Zaznaczyć należy, że przewidziana w art. 9 k.p.c. możliwość otrzymywania odpisów, kopii lub wyciągów dotyczy akt sądowych konkretnej sprawy. Nie dotyczy natomiast akt postępowania administracyjnego toczącego się przed innym organem, będących w posiadaniu sądu na podstawie wypożyczenia do wglądu (uzasadnienie wyroku SN z 18.02.2009 r., II UK 205/08, Legalis). Podobnie wygląda kwestia dołączonych do akt teczek innych postępowań np. wypożyczonych z prokuratury akt postępowań przygotowawczych, czy też dołączonych do sprawy akt innej sprawy sądowej. Akta innej sprawy nie są aktami sprawy, w której występuje strona wnosząca o dostęp do akt, dlatego każdorazowo dostęp do takich dołączonych akt wymaga zgody sędziego. To sędzia uwzględniając m.in. przepisy dotyczące ochrony danych osobowych ocenia, czy stronie można udostępnić dokumenty nie będące elementem akt sprawy, w której dana osoba jest stroną.

Zgodnie z § 129 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 867) – dalej: Regulamin, udostępnienie akt i zawartych w nich dokumentów w celu przejrzenia lub samodzielnego utrwalenia ich obrazu, wydanie przedmiotów lub dokumentów na podstawie akt stronie lub uczestnikowi postępowania nieprocesowego może nastąpić po wykazaniu przez nich tożsamości, a co do innych osób po wykazaniu ponadto istnienia uprawnienia wynikającego z przepisów prawa. Przeglądanie akt spraw oraz samodzielne utrwalanie ich obrazu odbywa się w obecności pracownika sądowego, a akt do których złożono testament - pod jego kontrolą (§ 129 ust. 2 Regulaminu).

Udostępnienie zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z posiedzenia, rozprawy lub innej czynności procesowej stronie lub uczestnikowi postępowania nieprocesowego może nastąpić w siedzibie sądu w przeznaczonym do tego pomieszczeniu po wykazaniu przez nich tożsamości, a innym osobom - po wykazaniu ponadto istnienia uprawnienia wynikającego z przepisów prawa. Niedopuszczalne jest jednak samodzielne kopiowanie tego zapisu. Udostępnienie zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku może polegać także na wydaniu kopii zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku za pomocą systemu teleinformatycznego albo na nośniku danych, chyba że przepisy postępowania sądowego stanowią inaczej, a jeżeli zostały sporządzone adnotacje, zapis wydaje się wraz z adnotacjami po uiszczeniu opłaty (§ 130 Regulaminu).

Na zarządzenie prezesa sądu mogą być udostępnione dane o sprawie, treści protokołów oraz pism sądowych i procesowych stronom lub uczestnikom postępowania nieprocesowego i ich przedstawicielom za pośrednictwem kont w systemie teleinformatycznym. Strona lub uczestnik postępowania nieprocesowego lub ich przedstawiciel uzyskują dostęp do danych o sprawie po uwierzytelnieniu konta. Strona, jej przedstawiciel lub pełnomocnik mogą za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, za zgodą prezesa sądu, udzielić dostępu do danych o sprawie innym osobom posiadającym konta w tym systemie, o ile tym osobom przysługuje uprawnienie do ich przeglądania. Dostęp jest ograniczony do przeglądania danych o sprawie. Jednakże strona, a także jej przedstawiciel lub pełnomocnik pozbawiają osoby, o których wyżej

mowa, udzielonego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, dostępu do danych o sprawie, jeśli tym osobom przestało przysługiwać uprawnienie do ich przeglądania (§ 132 Regulaminu).

Zgodnie z § 28 pkt 1 Regulaminu w sądzie, w ramach oddziału administracyjnego, samodzielnej sekcji administracyjnej lub jako odrębną komórkę organizacyjną, tworzy się biuro obsługi interesantów (dalej: BOI), zwane dalej „biurem”, chyba że nie jest to celowe z uwagi na realizację zadań w zakresie informowania zainteresowanych w wydziałach sądu lub z innych ważnych względów. Stosownie do pkt 5 ww. przepisu, w biurze należy zapewnić miejsca siedzące oraz stoły dla interesantów. Dostęp do biura uwzględnia w miarę możliwości potrzeby osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z § 29 Regulaminu do zadań BOI należy:

1. udzielanie osobom uprawnionym informacji o stanie postępowania w sprawie na podstawie danych z sądowych systemów teleinformatycznych;
2. wydawanie odpisów dokumentów na podstawie sądowych systemów teleinformatycznych lub akt sądowych po ich otrzymaniu z właściwego wydziału;
3. wydawanie zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku z posiedzenia lub rozprawy sądu po ich otrzymaniu z właściwego wydziału;
4. kierowanie interesantów do odpowiednich komórek organizacyjnych, jeżeli załatwienie ich spraw w biurze nie będzie możliwe;
5. udzielanie pomocy podczas pobytu w sądzie świadkom i pokrzywdzonym między innymi przez informowanie, w miarę możliwości odprowadzanie do odpowiednich pomieszczeń, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych;
6. udostępnianie informacji o lekarzach sądowych, biegłych sądowych, tłumaczach przysięgłych wpisanych na listę Ministra Sprawiedliwości, mediatorach oraz instytucjach, których działalność wiąże się z ochroną praw człowieka;
7. udostępnianie formularzy sądowych i wzorów pism;

8. informowanie o strukturze organizacyjnej sądu, jego właściwości oraz lokalizacji, numerach telefonów, godzinach urzędowania, adresie strony internetowej, poczty elektronicznej, a także adresach innych sądów, organów i urzędów centralnych oraz kierowanie do właściwych sal rozpraw;

9. udostępnianie informacji o możliwości zakończenia sporu w drodze mediacji w poszczególnych rodzajach spraw, zasadach i procedurze mediacji oraz sposobie kontaktu z mediatorem.

Nie można zatem twierdzić, że dostęp do akt sprawy sądowej realizowany w specjalnie utworzonym do tego celu biurze obsługi interesantów (a nie bezpośrednio w sekretariacie danego wydziału) jest jakimkolwiek ograniczeniem dla stron, pełnomocników stron, czy też obrońców w realizacji prawa dostępu do akt sprawy sądowej.

Co więcej - w założeniu - realizacja tego prawa poprzez BOI stanowi ułatwienie w dostępie do akt sprawy sądowej. Ma na celu zwiększenie komfortu zarówno dla stron, jak i pełnomocników oraz obrońców stron, w trakcie realizacji prawa do zapoznania się z aktami danej sprawy sądowej. Mogą bowiem zapoznać się z aktami w warunkach do tego specjalnie przeznaczonych, a nie w sekretariatach wydziałów, których podstawową funkcją jest wykonywanie czynności biurowych w sprawach powierzonych do rozpoznania w danym wydziale i w których częstokroć fizycznie brak jest miejsca pozwalającego stronom, pełnomocnikom oraz obrońcom na swobodne zapoznanie się z aktami danej sprawy sądowej.

Za realizacją prawa wglądu do akt sprawy sądowej w biurze obsługi interesantów, a nie bezpośrednio w sekretariatach poszczególnych wydziałów, przemawiają również względy bezpieczeństwa (w tym również ochrony danych osobowych – RODO), a także potrzeba zapewnienia pracownikom sekretariatów warunków pracy umożliwiających im optymalne wykonywanie czynności biurowych w sprawach powierzonych do rozpoznania w danym wydziale. Wykonywanie tych czynności w pokoju sekretariatu, w którym przyjmowani są interesanci i w którym udostępnia się akta spraw sądowych do wglądu, może być natomiast utrudnione. Realizacja prawa do zapoznania się z aktami sprawy sądowej

w biurze obsługi interesantów - czytelni akt, w sposób oczywisty sprzyja lepszej organizacji pracy sądu i angażuje w ten proces mniejszą liczbę pracowników, niż gdyby miało to być przeprowadzane poza BOI - w poszczególnych wydziałach sądów.

Ponadto w celu ustalenia, czy w Sądzie Okręgowym Warszawa-Praga w Warszawie miały miejsce opisane w interpelacji przypadki odmowy udostępniania akt spraw sądowych, zwrócono się o udzielenie informacji w tym przedmiocie do Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

W odpowiedzi zawartej w piśmie z dnia 31 lipca 2025 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie poinformował, że z informacji nadesłanej przez Prezesa Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie wynika, iż nie wpłynęły żadne skargi dotyczące odmowy udostępnienia akt spraw osobom należycie umocowanym, tj. stronom, obrońcom lub pełnomocnikom stron postępowań toczących się przed Sądem Okręgowym Warszawa-Praga w Warszawie. Nie są również znane przypadki odmowy dostępu do akt w takich okolicznościach.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, prawo wglądu do akt mają strony oraz ich należycie umocowani pełnomocnicy lub obrońcy. W określonych sytuacjach dostęp do akt może zostać ograniczony, w szczególności gdy:

1. Brak jest zgody prokuratora na udostępnienie akt postępowania przygotowawczego.
2. Akta dołączone do sprawy pozostają w dyspozycji innego organu lub sądu.
3. Brak jest pełnomocnictwa procesowego lub zostało ono sporządzone nieprawidłowo.
4. Brak jest zgody sędziego referenta, związanej m.in. z podejmowanymi czynnościami w sprawie.
5. Istnieją wątpliwości co do uprawnień do wglądu w akta – w trybie wewnętrznego zarządzenia Prezesa oraz Dyrektora Sądu, w takich sytuacjach pracownik Czytelni Akt ustala z kierownikiem sekretariatu Wydziału, czy dana osoba jest uprawniona do wglądu w akta danej sprawy.

6. Wniosek o udostępnienie akt został złożony zbyt późno (np. na pół godziny przed zamknięciem), co może uniemożliwić realizację wniosku tego samego dnia. Udostępnienie akt możliwe jest jedynie, jeżeli nie wystąpią przeciwwskazania (np. zaplanowane czynności w aktach, brak akt w wydziale lub akta znajdują się w archiwum) oraz zależy od dostępności stanowisk w czytelni.

7. Wniosek dotyczy wglądu w akta w dniu poprzedzającym termin rozprawy lub w terminie posiedzenia/rozprawy, a także w okresie do 3 dni po zakończeniu posiedzenia – zgodnie z zarządzeniem obowiązującym w Sądzie Okręgowym Warszawa-Praga w Warszawie, akta te nie są wówczas udostępniane.

W odniesieniu do kwestii ograniczonego dostępu do kopert zamkniętych w aktach sprawy lub płyt CD, z wyjaśnień Prezesa Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie wynika, że decyzję w tej materii podejmuje sędzia referent sprawy. Zasięganie informacji u sędziego wynika z „ostrożności procesowej” i nie jest przejawem złej woli pracownika Czytelni Akt. Kontrola zasadności udostępnienia akt, dokumentów dołączonych do akt oraz zapoznania się z zawartością nośników danych jest niezbędna ze względu na ochronę interesu Państwa (informacji niejawnych) oraz interesów prawnych, w tym ochrony dóbr osobistych i danych chronionych przepisami o ochronie danych osobowych. Niedopełnienie tych obowiązków może skutkować odpowiedzialnością odszkodowawczą Skarbu Państwa.

W przypadkach, gdy do akt załączone są akta innego postępowania, dokumenty bądź informacje chronione np. tajemnicą skarbową, zawodową, tajemnicą osobistą lub objęte przepisami RODO, decyzja o ich udostępnieniu podlega dodatkowo przepisom o ochronie informacji niejawnych oraz szczególnym regulacjom w zakresie dostępu do akt w poszczególnych rodzajach postępowań.

Odnosząc się do kwestii dostępu interesantów do sekretariatów wydziałów Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie, z wyjaśnień jego Prezesa wynika, że obecny model organizacyjny jest zgodny z wytycznymi Ministerstwa Sprawiedliwości i powszechnie obowiązującymi standardami funkcjonowania sądów. W 2013 roku

powołane zostało w tym Sądzie Biuro Obsługi Interesantów (BOI), które stanowi centralny punkt kontaktu dla stron postępowań, pełnomocników oraz obywateli.

BOI mieści się w ogólnodostępnej strefie budynku i zapewnia profesjonalną obsługę interesantów, w tym przekazywanie informacji, przyjmowanie dokumentów oraz kontakt z wydziałami. Ograniczenie dostępu do wewnętrznych części Sądu, w tym do sekretariatów, podyktowane jest względami bezpieczeństwa oraz koniecznością ochrony danych osobowych i informacji niejawnych.

Podkreślenia wymaga, że numery telefonów do sekretariatów poszczególnych wydziałów opublikowane są w Biuletynie Informacji Publicznej Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie, w zakładce „Wydziały Sądu” – w informacjach dotyczących poszczególnych wydziałów. Dostęp telefoniczny do kierowników sekretariatów w wydziałach jest nie tylko możliwy, ale również szeroko praktykowany.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wskazał ponadto, że Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie zapewnia ponadstandardowy dostęp do akt sądowych. Za pośrednictwem Portalu Informacyjnego strony oraz ich pełnomocnicy mogą uzyskać dostęp do dokumentów w formie elektronicznej znajdujących się w aktach sprawy również zdalnie, bez konieczności wizyty w siedzibie Sądu. Celem zapewnienia jak najszerszego dostępu stronom i ich pełnomocnikom do akt sprawy cała korespondencja wpływająca do sądu jest skanowana i umieszczana w formie elektronicznej na Portalu Informacyjnym.

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/